

6. Єлизавета Лижова Оцінка впливу витрат на формування прибутку переробних підприємств 2022. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-84> (дата звернення: 02.03.2024)

Annotation: *The essence of the organizational and economic management of the restoration of agriculture is considered in theses. A number of scientists were also identified who were engaged in research on the problems of innovative development of agriculture. The stages that include the process of restoration of agriculture are defined.*

Keywords: *organizational and economic management, agriculture, planning, coordination, control over recovery processes.*

Науковий керівник: Лівандовська О. А.,
асистент кафедри
менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет

УДК 338.4

УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Молчанов Кирило Дмитрович,
здобувач вищої освіти спеціальності 242 «Туризм»
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Управління туристичною діяльністю в умовах воєнного стану вимагає ретельного планування, координації та співпраці між владними структурами, силовими органами, туристичними підприємствами та місцевими громадами. Важливо забезпечувати підтримку туристичних підприємств, які страждають від війни, а також працювати над відновленням туристичної інфраструктури в умовах воєнного стану, адже діяльність у цій сфері може сприяти економічному відновленню країни та зміцненню соціального миру.*

Ключові слова: *військовий стан, туризм, розвиток туризму під час військового стану.*

Забезпечення безпеки туризму передбачає цілий комплекс заходів у рамках національного законодавства, що гарантують безпеку переміщення туристів по території держави, їхнього перебування, збереження здоров'я, життя і майна. Згідно, статті 13 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм»» безпека в галузі туризму визначається, як

сукупність чинників, що характеризують соціальний, економічний, правовий та інший стан забезпечення прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб та держави в галузі туризму.

Функціонування туристичної сфери України під час військового стану, особливості роботи туристичних підприємств та організацій є надзвичайно важливим питанням, що пов'язане з економічною безпекою України. Початок процесу перемовин України щодо вступу до Європейського Союзу передбачає також і поступовий перехід до нових моделей управління туристичною сферою, які вже успішно функціонують у більшості країн Євросоюзу. Реформування системи управління туристичної сфери України є надзвичайно актуальним питанням і у контексті майбутнього післявоєнного відновлення, адже туризм може стати одним з його драйверів.

Питання щодо особливостей функціонування туристичної сфери України під час військового стану піднімалося у роботах багатьох вітчизняних науковців - цьому питанню присвячені публікації Барвінок Н., Зарубіної А., Сірої Е., Демчук Л. та ін. Про запровадження європейських моделей управління туристичною сферою України йдеться у публікаціях Опанасюк Н., Герасименко В., Михайлюк О [5].

Через повномасштабну війну в Україні в 2022-му році надходження до держбюджету від туризму скоротилося до 31% [1]. Зрозуміло, що цей факт негативно вплинув на економіку України в цілому. Так як рівень надходжень до державного та регіонального бюджетів скоротився. Наприклад, Найбільша частка надходжень до держбюджету за минулий рік сплачена готелями – 898 млн грн. Однак ця сума все ж 30% менша ніж у 2021 році. Тоді до бюджету надійшов 1 млрд 288 млн грн [1]. Найбільшими викликами для туристичної сфери України під час військового стану стали: складна безпекова ситуація, закриття повітряного простору, порушена транспортна логістика, виїзд значної кількості громадян закордон у якості біженців, а також практично цілковита відсутність в'їзного туризму [4].

Першочергове завдання, яке повинно бути - забезпечити безпеку всім особам, які знаходяться в зоні конфлікту. Це може включати планування маршрутів, які обходять небезпечні райони, інструктаж туристів з правил поведінки в умовах конфлікту, а також підготовку персоналу до реагування на екстрені ситуації [3]. В умовах війни дуже важливо, щоб економіка працювала. А туризм – це галузь, яка дає поштовх цілому ланцюжку суміжних галузей. Одне робоче місце в туризмі створює до десяти різних місць в інших галузях. Як у будь-якій сфері економічної діяльності, так і у туризмі для досягнення високих показників діяльності важливо створювати необхідні умови для комфортного туризму і забезпечувати повну безпеку. Суб'єкти індустрії туризму повинні мінімізувати й запобігати загрозам безпеці туристської діяльності. За даними Державного агентства розвитку туризму економічні втрати туристичної галузі країни будуть тільки зростати. Частина території України або окупована, або перебуває в зоні активних бойових дій і жодна туристична діяльність там просто неможлива.

Інша частина - західні та центральні області в основному функціонують, як прихисток для тих українців, які змушені були покинути свої домівки. Формування маршрутів з урахуванням розташування бомбосховищ. Туроператори та екскурсоводи, які складають екскурсійні маршрути, повинні враховувати, що в разі повітряної небезпеки туристам мають бути доступні бомбосховища. Також на цих територіях частково поновили свою роботу туроператори, які спеціалізуються на внутрішньому туризмі. Можна констатувати, що українці потроху почали дозволяти собі короткі подорожі країною з метою перезавантаження для того, щоб зберігати працездатність та психологічний спокій. І це дає поштовх цілому ланцюжку суміжних галузей - перевізникам, рестораторам, виробникам крафтової продукції. Але туристичний збір в Україні за перше півріччя 2022 року зріс майже на 29%.

Попри збитки, яких зазнала туристична галузь України через війну, за перші шість місяців 2022 року сума туристичного збору склала 89 млн. 420 тис. грн., що майже на 28,8% більше в порівнянні з аналогічним періодом 2021 року - тоді до бюджету надійшло 69 млн. 453 тис. грн [6]. Цим можна сказати, що попит на туристичні послуги, навіть в внутрішньому туризмі не зменшиться, а навпаки, воно буде збільшуватись. Але нажаль, через відсутність гарантій безпеки, кількість іноземних туристів в Україні дуже сильно скоротилось. Кількість відвідувачів до нашої столиці за 2022 рік дуже зменшився, оскільки до лютого 2022 року стабільно зростала чисельність іноземних та вітчизняних туристів. Причиною є агресія Росії проти України, оскільки чисельність іноземних туристів, що відвідали столицю міста Київ скоротилася у 3 рази, а це близько 300 тисяч осіб у I півріччі у 2021 року, а у I півріччі 2022 року чисельність іноземних відвідувачів знизилась до 98 тисяч осіб [7]. Але на сьогодні час назвати ситуацію в туризмі стабільною дуже важко, з однієї сторони через війну немало туристичних ресурсів було пошкоджено або навіть знищено, але з іншої сторони незважаючи на війну рівень доходів від туризму існує, так менше, ніж в 2021-му році, але воно існує, в першу чергу це необхідно для стимулювання економіки нашої держави, яка зараз знаходиться в не найкращому стані.

Починаючи з минулого року розробляються стратегії щодо відбудови туризму в Україні в післявоєнні роки, але чіткого плану ще не було визначено, так як війна ще не закінчена, і буде невідома кількість знищених чи пошкоджених ресурсів, а також невідома дата закінчення війни, тому ці прогнозування можуть вважатися лише альтернативними.

Варто зазначити, що кожна область має свої особливості відпочинку та туристичної діяльності на її території. Здебільшого вони пов'язані з певними обмеженнями, які діють в тих чи інших регіонах. Зовнішній туризм в умовах війни також має свої особливості. Більшість українців виїжджає за кордон не для того щоб відпочити, а для того щоб евакуюватися з небезпечних територій, на яких продовжують йти бойові дії. Крім цього, небо над Україною повністю закрито, що ускладнює подорож в інші країни.

Однак з початком сезону зовнішній туризм почав дещо оговтуватися. Найпопулярніші серед українців – евакуаційні рейси до Болгарії, що зумовлено

безкоштовним проживанням в готелях для українців, яке пропонує ця країна. Також почали відновлюватись вільоти на море в Туреччину, Єгипет, Іспанію, Туніс. Щоправда, для цього українцям потрібно самостійно їхати до аеропорту в сусідню Польщу. Таким чином організуються й відпочинкові тури в Литву та Молдову.

Враховуючи вищесказане можна зробити висновок, що з початком сезону внутрішній та зовнішній туризм активізувався, однак є дуже обмеженим та залежним від ситуації в країні, що обумовлено продовженням бойових дій в багатьох регіонах України, загрозою ракетних ударів по всій території держави, зруйнованою інфраструктурою та низькими доходами громадян. В зв'язку з цим він має певні особливості, які пов'язані переважно з безпекою українських та іноземних громадян.

Під час війни ситуація з туристичною галуззю нашої держави виглядає досить песимістично. Однак є надія, що після закінчення конфлікту вона почне відроджуватися. Досвід деяких країн, які пережили війну і вивели туризм на новий рівень підтверджує це. До таких країн відноситься: Хорватія, Ізраїль, Грузія. У Хорватії під час війни туризм практично припинився. Після її завершення він знову відродився. Цьому сприяла масова піар-компанія невідомих раніше регіонів цієї країни. Хорватія має певні географічні особливості. Зокрема, в її склад входить понад тисячу островів, які відомі своєю чистотою та екологічністю. Завдяки вдалій рекламі пляжних локацій цієї країни про неї дізнався весь світ.

На сьогоднішній день Хорватія стала популярним напрямом для багатьох туристів світу, що суттєво вплинуло на економіку країни. Близько 15% ВВП генерує туризм [8].

З цього можна зробити певний висновок, що після закінчення війни туризм може стати «рятувальним кругом» для економіки України в післявоєнні роки.

Список використаних джерел:

1. Державне Агентство Розвитку Туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2022-roci-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turistichnoyi-galuzi-skorotilisya-mayzhe-na-31>
2. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T001647?an=909126>
3. Воєнний стан: що він означає і які можуть бути обмеження. URL: <https://tsn.ua/exclusive/voyenniy-stan-scho-vin-oznachaye-i-yaki-mozhut-buti-obmezhennya-1985140.html>
4. Царук В. В. Туризм в Україні в умовах воєнного стану – проблеми відновлення та пошуку нових моделей управління. URL: <http://journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/view/406/375>
5. Перегуда Ю.А., Кривоберець М.М. Державна підтримка підприємств туристичної галузі в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/pereguda2.htm

6. Гнідий О.О. Сфера туризму в Україні під час воєнного стану. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Світові досягнення і сучасні тенденції розвитку туризму та готельно-ресторанного господарства» (м. Запоріжжя, 25 листопада 2022 р.). URL: https://tourlib.net/statti_ukr/gnidyj.htm

7. Попит на туристичні послуги в умовах військового стану, цільова аудиторія туристичних підприємств. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9171/%D0%A7%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%D1%80_%D0%94%D1%96%D0%B0%D0%BD%D0%B0_619.pdf?sequence=1&isAllowed=y

8. Зарубіна А.В., Сіра Е.О., Демчук Л.І. Особливості туризму в умовах воєнного стану. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1543/1484>

Annotation: *Managing tourism activities under martial law requires careful planning, coordination, and cooperation between government agencies, law enforcement agencies, tourism businesses, and local communities. It is important to provide support to tourism enterprises suffering from war, as well as to work on the restoration of tourism infrastructure in conditions of martial law, because activities in this area can contribute to the economic recovery of the country and strengthening of social peace.*

Keywords: *martial law, tourism, development of tourism during martial law.*

Науковий керівник: Лівановська О. А.,
асистент кафедри
менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет

УДК 631.1

ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Гаман Анна Сергіївна,
здобувач вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *В умовах сьогодення фермерське господарство стикається з низкою проблем таких як, відсутність адекватного кредитування, застаріла інфраструктура, недостатня підтримка держави, нестабільна економіка. Вирішенням даних проблем може бути покращення умов кредитування, створення сприятливих макроекономічних умов, покращення інфраструктури.*

Ключові слова: *управління, економічна діяльність, фермерське господарство, потенціал.*